

Důsledky promlčení nároku společnosti na náhradu škody vůči členům volených orgánů na jejich zákonné ručení

V řízení o žalobě, kterou věřitel proti členu voleného orgánu obchodní korporace uplatňuje nárok ze zákonného ručení, soud k námitce žalovaného člena voleného orgánu posuzuje, zda právo společnosti na náhradu škody způsobené jí členem voleného orgánu porušením povinností při výkonu funkce bylo ke dni zahájení tohoto řízení promlčeno (ex officio soud tuto skutečnost nezkoumá, neboť nejde o prekluzi práva). Vznese-li v tomto řízení žalovaný člen voleného orgánu úspěšně námitku promlčení práva obchodní korporace na náhradu škody, nelze žalobě – v rozsahu, v němž žalovaný člen voleného orgánu není povinen společnosti plnit – vyhovět.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2025, sp. zn. 27 Cdo 2540/2024

Komentář CIOd:

Podle § 159 odst. 3 ObčZ platí, že nenahradil-li člen voleného orgánu právnické osobě škodu, kterou jí způsobil porušením povinností při výkonu funkce, ačkoli byl povinen škodu nahradit, ručí věřiteli právnické osoby za její dluh v rozsahu, v jakém škodu nenahradil, pokud se věřitel plnění na právnické osobě nemůže domoci.

V právní teorii i praxi bylo sporné, zda se věřitel může proti členovi voleného orgánu obchodní korporace domáhat úspěšně plnění z titulu ručení za obchodní společnost, pokud se promlčelo právo společnosti na náhradu škody vůči členovi voleného orgánu, ale nepromlčelo se ještě právo věřitele na plnění vůči obchodní společnosti.

Nejvyšší soud zde správně vyšel z § 609 ObčZ, podle něhož platí, že nebylo-li právo vykonáno v promlčecí lhůtě, promlčí se a dlužník není povinen plnit. Není-li člen voleného orgánu v důsledku promlčení povinen plnit obchodní společnosti, není splněna ani podmínka ručení podle § 159 odst. 3 ObčZ. Člen voleného orgánu však musí v řízení uplatnit námitku promlčení pohledávky na náhradu škody, protože k promlčení soud přihlídně jen k námitce dlužníka. Pokud by člen voleného orgánu plnil věřiteli z titulu ručení za dluhy společnosti po uplynutí promlčecí lhůty pro uplatnění práva na náhradu, kterou má společnost proti němu, nemůže požadovat po společnosti vrácení toho, co plnil věřiteli.

Obchodní korporace ovládané sourozenci coby osoby blízké?

Skutečnost, že společnost s ručením omezeným ovládá fyzická osoba, jež je osobou blízkou (sourozencem) fyzické osoby, která ovládá akciovou společnost, nečiní ze společnosti s ručením omezeným toho, kdo akciovou společnost podstatně ovlivňuje; na právní jednání mezi akciovou společností a společností s ručením omezeným nelze jen proto pohlížet jako na právní jednání mezi osobami blízkými.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2025, sp. zn. 29 ICdo 39/2024

Komentář CIOd:

Podle § 22 odst. 2 ObčZ platí, že stanoví-li zákon k ochraně třetích osob zvláštní podmínky nebo omezení pro převody majetku, pro jeho zatížení nebo přenechání k užití jinému mezi

osobami blízkými, platí tyto podmínky a omezení i pro obdobná právní jednání mezi právnickou osobou a členem jejího statutárního orgánu nebo tím, kdo právnickou osobu podstatně ovlivňuje jako její člen nebo na základě dohody či jiné skutečnosti. Dané pravidlo by se v posuzovaném případě proto uplatnilo pouze v případě, že společnost s ručením omezeným by ovládala akciovou společnost prostřednictvím sourozence akcionáře. To by se však muselo prokázat. Jen samotná skutečnost, že společnost s ručením omezeným je ovládána osobou blízkou osobě, která ovládá akciovou společnost, nenaplnuje žádnou z domněnek ovládnutí. Nejvyšší soud proto správně uzavřel, že se na daný případ § 22 odst. 2 ObčZ aplikovat nemá a v těchto případech nelze bez dalšího tyto dvě obchodní korporace považovat za osoby blízké. Tím však není bez dalšího vyloučeno, že kontraktace mezi uvedenými dvěma společnostmi nebude podléhat pravidlům o střetech zájmů na základě § 54 a násl. zákona o obchodních korporacích, neboť v takovém případě by na straně sourozenců mohla vzniknout oznamovací povinnost z důvodu existence tzv. obecného střetu zájmů.

Nedodržení požadavku na ověření podpisu smlouvy o převodu podílu

Smyslem a účelem požadavku na ověření podpisu stran smlouvy o převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným (jenž není představován kmenovým listem) je zajištění vyšší míry právní jistoty jak společnosti, tak i ostatních společníků o tom, jaký podíl je převáděn, kdo jej převádí a kdo je nabyvatelem podílu. Ochrana společnosti i ostatních společníků je zajištěna úpravou účinnosti smlouvy vůči společnosti. Dokud není společnosti doručena smlouva s úředně ověřenými podpisy, nestane se nabyvatel společníkem. Není tudíž důvodu sankcionovat absenci úředního ověření podpisu na smlouvě absolutní neplatností.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 1. 2025, sp. zn. 27 Cdo 3120/2023

Komentář CIOd:

V citovaném rozhodnutí se Nejvyšší soud odchýlil od dřívější judikatury k obchodnímu zákoníku, kdy absence úředního podpisu na smlouvě o převodu podílu způsobovala absolutní neplatnost převodní smlouvy. Z uvedeného rozhodnutí plyne, že nedostatek úředního ověření podpisu na smlouvě o převodu podílu může založit maximálně relativní neplatnost smlouvy, kterou by musela namítat jedna ze stran (prodávající či kupující). Není-li vznesena námitka relativní neplatnosti, je smlouva platná a může nabyt mezi stranami účinnosti, takže dojde k převodu podílu na nabyvatele a ten se stane jeho vlastníkem. To je důležité například pro počátek běhu lhůty pro případné osvobození od daně z příjmů při jeho následném převodu.

Tento materiál nepředstavuje právní radu ani nabídku či závazek k jejímu poskytnutí.